

Examenul de bacalaureat național 2014
Proba E. c)
Istorie
Simulare pentru elevii clasei a XII-a

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

СУБЈЕКАТ I

(30 бодова)

Пажљиво прочитајте ниже наведене изворе:

A. „За успостављање развојног нивоа румунског народа између Карпата и Дунава [...] посебну значајност представља Повеља путем које краљ Угарске, Бела IV дарује 1247. године Јовановском калуђерском реду *Земљу Северина*. [...] Из Повеље [...] проистиче да су главне економске гране биле: пољопривреда, узгој стоке и рибарство. За пољопривреду и њен степен развоја показатељи који се помињу у повељи јесу ратарство и воденице. Њихов број био је велик, што значи да је пољопривреда била довољно развијена, зато што је поменута у повељи. Захваљујући природним условима, гајење стоке и оваца заузимају главно место у економији тадашњег времена [...].

Напомиње се постојање *кнежевина и румунских војводства*, који, иако, зависне од мађарског краљевства, ипак су имала одређену аутономију у оквиру његове администрације. [...] Из Повеље проистиче да су политичке формације јужно од Карпата, постојале и пре 1247. године. Што се тиче војводства Литовоја у Земљи Северина и војводства Сенеслава, у «Куманији» (Мунтенија), потврђује се да ће они господарити у тим местима као што су и пре господарили. [...] Повеља из 1247. године одразује висок степен организовања румунских државних формација. [...] Осим поменутих епархија и архиепископија [...], налазимо податке о постојању војних чета, који представљају ратни потенцијал румунских кнежева.”

(Șt. Ștefănescu, *Istoria medie a României*)

B. „Јовановци добијали су од стране краља Угарске «Земљу Северина у целини, заједно са кнежевинама Јоана и Фаркаша све до реке Олт, изузев земље војводства Литовоја». Названа још и *земља Литуа*, ова задња политичка формација остаје, надаље, Румунима «као што су је до сада имали» [...]. Главни услови уговора закљученог између кавалера и краља били су успостављени на следећи начин: следило је да краљ добије половину од добара, прихода и служби из Земље Северина и из наведених кнежевина, Јоана и Фаркаша, а онај други део следио је добити јовановски ред [...]. Војводи из «земље Литуа» биле су наметнуте војне обавезе у корист јовановског реда; реципрочно, ови други се обавезују да у својим могућностима помажу Румуне. [...] У сличним условима утврђеним за «Земљу Северина» и «земљу Литуа» јовановском реду придодата је « целокупна Куманија, од реке Олта до планине Ердеља..., сем земље Сенеслава, румунског војводе, коју смо оставили њима, да владају њоме као и до сада.»”

(I. A. Pop, I. Bolovan, *Istoria României*)

Полазећи од ових извора, одговорите на следећа питања:

1. Напомените, из извора **B**, историјски простор додељен јовановском реду. **2 бода**
2. Наведите век на који се односи извор **A**. **2 бода**
3. Наведите два владара локалних формација са румунског простора на које се односе како извор **A**, тако и извор **B**. **6 бодова**
4. Напишите, на испитни лист, одговарајуће слово извора који подржава чињеницу да румуни имају војне обавезе према јовановцима. **3 бода**
5. Напишите, из извора **A**, две информације које се налазе у односу узрок-последица, наводећи улогу сваке од ових информација (*узрок, односно последица*). **7 бодова**
6. Прикажите два историјска догађаја одвијана у румунском ванкарпатском простору, у XIV-ом веку. **6 бодова**
7. Наведите једну особину централне институције са румунског простора у XVIII-ом веку. **4 бода**

СУБЈЕКАТ II

(30 бодова)

Пажљиво прочитајте ниженаведени извор:

„У Чернауци, оснива се револуционарни комитет, сачињен од револуционара који су прешли Карпате, који одржава чврсту везу са комитетом основаном у Јашу, у којем су најобележенији чланови били из редова опозиције. [...] Иако, брига да се избегне војна интервенција, претпоставља умереност у одвијању акција и формулисању захтева, како револуција обухвата целокупну румунску територију, национална страна постаје доминантна. [...] Василе Александри и Костаке Негри саопштавају Н. Балческу њихову «жељу» [...] која је «Уједињење са Влашком под једном владом и са једним уставом» [...] Г. Гика саопштава К. Негри да људи из Јаша баве се писањем устава и [...] као и мишљење у вези са уједињењем румунских Приципата. [...] П. Маврогени, такође саопштавајући К. Негри жељу да сачини за Молдаву устав сличан ономе који ће бити проглашен у Влашкој, а ниједна диверзија га не може одвући од главног циља Уједињења.

У том духу [...], у августу 1848. године, био је написан од стране М. Когалницеана, документ назван *Жеље националне партије Молдаве*, као израз програмских захтева формулисаних у оквиру Принципата. Немајући званичан карактер, програм је могао обухватити и оне захтеве, који нису могли бити формулисани ни у *Петицији прокламације као ни у Прокламацији из Влашке*. [...]

Подржавајући уједињење Молдаве са Влашком – дело сматрано као «камен темељац без кога би се нарушило национално здање», програм формулише принципе у складу са стварањем румунске модерне државе: потпуна аутономија, изједначење грађанских и политичких права, народна скупштина сачињена од представника свих стајежа друштва – из чијих ће редова бити изабран владар – министарска одговорност, слобода штампе, лична слобода [...], конфисковање манастирских имовина, укидање чинова и привилегија, ослобађање и повратак имовине сељацима путем надокнаде.”

(Gh. Platon, *Istoria modernă a României*)

Полазећи од овог извора, одговорите на следећа питања:

1. Наведите историјски простор у којем је усвојена *Прокламација*, на основу датог извора. **2 бода**
2. Прикажите, на основу датог извора, једну карактеристику националног комитета из Чернауца. **2 бода**
3. Наведите револуционарни програм сачињен у августу 1848. године као и његовог аутора, на који се односи дати извор. **6 бодова**
4. Наведите, из датог извора, две информације које се односе на устав. **6 бодова**
5. Сачините, на основу датог извора, једно мишљење у вези са предложеним принципима о будућој румунској држави, пружајући две информације из датог извора. **10 бодова**
6. Образложите, једним релевантним историјским делом, тврдњу путем које политички пројекти XVIII-ог века допринели су стварању румунске модерне државе. (Бодује се смелост сачињеног образложења употребљавањем релевантног историјског дела, односно, појмова који изражавају узрочност и закључак.) **4 бода**

СУБЈЕКАТ III

(30 бодова)

Израдите, на приближно две странице, један есеј о идеологијама и политичким праксама XX-ог века, имајући у виду:

- назначење двеју карактеристика демократије у Европи, у првој половини XX-ог века;
- навођење двеју тоталитарних европских идеологија и једне сличности између њих;
- представљање једне политичке праксе коришћене од стране тоталитарног режима у Румунији;
- формулисање чињенице у вези са улогом демократских политичких пракси у еволуцији Румуније у другој половини XX-ог века и њихово подржавање на основу историјског аргумента.
- **Напомена!** Бодује се употреба **адекватног историјског речника**, **структура** представљања, навођење **везе узрок-последица**, сачињавање **историјског аргумента** (представљање релевантне историјске чињенице и употреба појмова који представљају узрочност и закључак), поштовање **хронолошког/логичног редоследа** историјских чињеница и **уклапање** есеја у оквиру захтеваног простора.